

ERDÉLYI GAZDA

A Z ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én
másfél íven és az egyleti tagoknak ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizet-
hetnek elő, féléves előfizetés el nem fo-
gadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ád
felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Szabó József**; Dr. **Berde Aron**, **Br. Jósika Sámuel**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A szövetségbe lépett gazd. egyesületek közgyűlése. — A vetések legeltetéséről. — A keresztesi cukorrépa-termelésről. **Székegy Sándor**. — A répaszelet. — A gipsz mint trágyaszor. — A kaucsukcsövek gondozása. — Havat a gyümölcsfák tövébe. — Mikor ássunk gödröt a gyümölcsfa részére? — Olcsó naptárak. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek közgyűlése.

A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek 8-ik nagygyűlését, melyet már szeptemberben, a tervezett szombat helyi gazdasági kiállítás alatt kellett volna megtartani, nov. hó 19-án tartották meg a köztelken **Desseffy Aurél** gróf elnöklete alatt. A gazdaközönség érdeklődése oly nagy volt a gyűlés, illetőleg a napirendre kitűzött aktuális gazdasági kérdések iránt, hogy a gazdasági egyesület ülésterme majdnem szűk volt.

Desseffy Aurél gróf a végrehajtó bizottság elnöke örömmel üdvözlé a nagy számmal megjelent gazdákat, a kik megjelenésükkel bebizonyították, hogy a gazdaközönség a rossz termés és a mostoha gazdasági viszonyok daczára melegen érdeklődik a közgazdasági érdekek ápolása iránt, a mely célból ma összejöttek. A 8-ik nagygyűlést azzal a kívánsággal nyitja meg, hogy működésétől az óhajtott eredmény el ne maradjon.

A napirendre kitűzött tárgyak ismertetése és a tárgyalás megkezdése előtt **Ordódy Lajos** tett jelentést a végrehajtó bizottság nevében a tavalyi nagygyűlésen hozott határozatok végrehajtásáról. Jelenti, hogy a közraktárak kérdését újra napirendre tűzték, a közmunkaügyet pedig, mely a tavalyi nagygyűlésnek szintén egyik tárgya volt, az országgyűlés elintézte. A cselédügyre és a marhasóra vonatkozólag hozott határozatokat még

egyszer a kormány figyelmébe fogják ajánlani. A nagygyűlés az előterjesztést tudomásul vette.

A tárgyalás első pontját a közraktárak kérdése képezte. **Ifj. Széchenyi Imre** gróf, mint előadó, a kérdés alapos tanulmányozására valló kész dolgozattal lépett a nagygyűlés elé.

Ezek kapcsán az előadó gróf utal arra, hogy a tavalyi szövetkezeti nagygyűlésen e tárgyban már előterjesztett javaslatának első pontját a végrehajtó bizottság nézeteinek megfelelően az illetékes körök elé terjesztette, a melyek azonban érvényesítését nem helyeselték. E pont így szólt:

„Vigye keresztül a szövetkezeti nagygyűlés, hogy a kereskedelmi törvénynek a közraktári ügyletre vonatkozó 434. §-a módosítsassék, hogy a közraktári ügylettel foglalkozni kívánó oly vállalkozók, kik a náluk beraktározott árukra előleget nem adnak, egy félmillió helyett csupán annyi alaptőkét legyenek kötelesek kimutatni, a mennyi a raktárjuk férhelyébe beraktározható legmagasabb gabona értékének megfelel.“

Mostani előterjesztésébe a mellőzött pontot fel nem vette, de minthogy a kereskedelmi törvény vonatkozó szakasza módosításának szükségességéről annyira meg van győződve, hogy a nagygyűlésen kénytelen azt hangoztatni: megengedi, hogy helyes, ha a kereskedelmi törvény a nagyobb közraktári vállalatoktól legalább félmillió forintot tevő tőke kimutatását követeli, de a kisebb raktárak elé ez elháríthatatlan ahadályokat gördít. Utal azokra az igazán liberális intézkedésekre, melyek az osztrák közraktári törvényben a mezőgazdaság érdekében vannak; Ausztriában a közraktártól sokkal kisebb alaptőkét követelnek. Ezért határozati javaslatát még a következő ponttal megtoldja:

5. „Igyekezzenek keresztülvinni a szövetkezeti nagygyűlés, hogy a kereskedelmi törvény 434. §-a az 1889. évi

osztrák közraktári törvény 5. és 12. §§-ai szellemében módosítottassék.

Miklós Ödön tíz évi tapasztalatra hivatkozva, úgy találja, hogy a közraktárakra vonatkozó törvényes intézkedések a közgazdasági élet működésével nincsenek összhangban. A kezelési költségek nálunk oly nagyok, hogy e miatt még a budapesti közraktárakat sem használjuk még úgy, ahogy kellene. Szóló szerint a közraktárakat mint forgalmi eszközöket kellene a közlekedési vállalatok és első sorban a magyar államvasutak keretében létrehozni. De nem is annyira közraktárak, mint elevátorok kellene. Az előadó javaslatát egész terjedelmében elfogadja s annak főképp 3-ik pontját ajánlja a nagygyűlés figyelmébe s indítványozza, hogy a nagygyűlés bizottságot válasszon, mely a határozati javaslatokat konkrét formákba fogja önteni. — Herényi Gothárd Sándor főképp a kis árucarnokok létesítését ajánlja, melyek egyrészt állandó mintaraktárak volnának, másrészt ezen az uton üzleti összeköttetéseket is lehet létesíteni a gazdák és fogyasztók között. Ezt az intézkedést nemcsak a gabonára, hanem a mezőgazdaság összes terméneire ki lehetne és ki kellene terjeszteni. Hivatkozik a vas megyei gazdasági egyesületre, mely ily kis árucarnok létesítésével több száz hektoliter bor eladását közvetítette. — Ordódy Lajos tekintve azt, hogy az osztrák közraktári törvénynek üdvös hatása máris mutatkozik abban, hogy a közraktárak egymás után keletkeznek, szerencsésnek tartja az előadó pótindítványát s azt elfogadásra ajánlja. — Galgóczy Károly szükségesnek tartja, hogy abban az esetben, ha bizottság küldetik ki, a fővárosi közraktári vállalat is szólítottassék fel, hogy magát képviseltesse benne. — Löcherer Andor nézete szerint főképp a vasutakat kellene rábírní arra, hogy nagyobb állomásaikon elevátorokat építsenek. — György Endre szerint az államvasuti hivatalnokok, miut hivatalnokok, kitűnök, de kereskedelmi érzékük nincs, de ennek fejlesztésével a felsőbb forumok még nem is törődtek. Ujabbán a magyar államvasutak kezdenek e téren is előbb haladni és már külföldön is vannak kereskedelmi ügynökeik. Csakhogy e tekintetben még igen sok a teendő. A mostani burokratikus szellemet a kereskedelmi szellemnek kell felváltani s azért szükségesnek tartja, hogy a kormány hasson oda, hogy a nagyobb vasuti állomások vezetői nagyobb kereskedelmi tevékenységet fejtsenek ki. — Szabó József Széchenyi Imre gróf pótindítványát pártolja. — Zichy Nándor gróf nem óhajtja, hogy a vasuti tisztviselők kereskedelmi ténykedést fejtsenek ki, hanem hogy a kereskedői tevékenységet gyámolítsák és előmozdítsák. — Kerkápolyi Károly helyesli, hogy a javaslat bizottsághoz utasítottassék, de nem egyhez, hanem minden pont külön bizottsághoz — Széchenyi Imre úgy hiszi, hogy az ügy további elintézésére a végrehajtó bizottság volna leghivatottabb. — Az elnök a vitát bezárja s határozatilag kimondja, hogy a nagygyűlés Széchenyi Imre gróf előadó határozati javaslatát Herényi Gothárd Sándor pótlásával

elfogadja és a továbbiakkal a végrehajtó bizottságot bizza meg.

Következett ezután az állategészségügyi törvény és az állatbiztosítás ügye, melynek Ordódy Lajos volt az előadója, a ki a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„Mondja ki a nagygyűlés, hogy az állategészségügyi rendezéséről szóló 1888. VII. t.-cz. a folyton nagyobb mérvet öltő s a mezőgazdaság üzemtökéjét veszélyeztető ragályjárványok ellen azon oknál fogva, mert a hatóságilag kiírtott állatokért a kellő kártalanítást nem nyújtja és ez által egyesek a bajnak eltitkolására magukat buzdíttatva érzik és így tiltott utakon tovább terjesztik — a hasznos háziállatokban rejlő nagy nemzeti tőkének megvédelmezésére egymagában nem elégséges

Társítandó tehát a kötelező állatbiztosítási intézménnyel olyképen, hogy:

a) az állam kellő számú állami állatorvosokról gondoskodjék;

b) a törvényhatóságokban a nagyobb mérvben fellépő ragályjárványos bajok ellen a közigazgatási közegek felügyelete mellett kötelezőleg községenként állatbiztosító szövetkezetek alakulását elrendelje, a melyek járási, illetve törvényhatósági szövetsegekbe egyesítendőek;

c) a szövetsegeknek hatáskörében hagyatnék a biztosítás tárgyát képező állatnemek, a kártalanítás tárgyát képező ragályjárványos bajok, a kár-veszély-fokozatok és díjtételek megállapítása s a kárveszélyek mely mértékben és módon való kifizetésé fölötti intézkedés;

d) az állam e biztosítási díjakat közgei által behajtáná és pénztáraiban mint megyei állatbiztosítási alapot kezeltetné, az alapszabályokat felülbírálná, jóváhagyná és végrehajtásukra a törvényhatóság közgei útján felügyelne.

Végre a nagygyűlés felhívja a gazdasági egyesületeket, hogy a szórványosan fellépő állati bajok okozta károk ellen fakultív szövetkezetek létrehozására közrehasson.

Andrássy Manó gróf bár nem helyesli, hogy mindent az államtól követeljenek, de az állategészségügyet olyanak tartja, a melyről az államnak kell gondoskodnia, nem pedig a szövetkezeteknek. — Bánffy Dezső a határozati javaslatot elfogadja, mert az állategészségügyről szóló törvényt olyan rossznak tartja, hogy az ablakon kellene kidobni. Szükségesnek tartja, hogy a biztosítás az egész országban kötelezővé tétessék és pedig járásonként vagy községenként szervezett biztosítási szövetkezetek útján. Elfogadja a javaslatot, de a szenvedett károk biztosítása tekintetében törvényhozási intézkedéseket kíván. — Melczer Gyula véleménye szerint az állategészségügyi törvény közgeek híján végre nem hajtható; a biztosításügy szintén csak úgy lesz helyes, ha államilag fog kezeltetni, mert különben ismét nem lesznek közgeek. Nézete szerint nem volna czélszerű, ha nem állami biztosításra fektettetnék a biztosítás-ügy. — Kodolányi Antal szintén az állami biztosítás híve, de szerinte az állami biztosítás nem

egyéb, mint a **gazdák szövetsége**. Az állam feladata csak a kezelés és vezetés. Megkövetelné az állami biztosítást a tűzkár- és jégbiztosításnál is és annak eszméje mellett szól.

— **Sziebenliszt Géza** megtoldani kívánja a javaslatot, hogy legyen megengedve a sz. kir. városoknak önállóan szövetkezni az állatbiztosításra, anélkül, hogy szövetségük a törvényhatósági szövetségbe fölvetetni köteleztessék. — **Károlyi Sándor** gróf az állami biztosítást költségesebbnek tartja s így az államra csak annyit kívánna ruházni, hogy állatjainak biztosítására mindenkit kényszerítsen; de a díjak és kötelezettségek megállapítását az egyes szövetségekre bizza. A javaslatot ily értelemben kívánja módosíttatni. — **Farkas Ábrahám** határozati javaslatot nyújt be, hogy a nagygyűlés az indítványt tegye át a bizottsághoz és utasítsa, hogy a jövő nagygyűlésre javaslatot nyújtson be, miként lehetne a gazdák összes állatállományának biztosítására vonatkozó egész biztosítási ügyet véglegesen és legalkalmasabban rendezni. — **Viczmány Ödön** az államra óhajtja ruházni az állatbiztosítás-ügyet úgy a díjbeszedésre, mint a kártalanításra nézve, de a biztosítást csak a lovakra és szarvasmarhákra kívánja kiterjeszteni. — **Zichy Nándor** gróf azt indítványozza, hogy hívassék össze szakférfiakból álló enquete és a földmivelésügyi miniszterium is kéressék meg képviselője kiküldésére és ez a szaktanácskozmány tanulmányozza és dolgozza föl az egész kérdést és terjesszen ez iránt javaslatot a jövő nagygyűlés elé. — **György Endre** szintén nem tartja kimerítettnek a kérdést a javaslat által és csatlakozik **Farkas** indítványához. — **Sziebenliszt Géza** csatlakozik **gr. Zichy Nándor** javaslatához. — **Bánffy Dezső** báró a kérdést megoldottnak tekinti, kéri a javaslatnak elfogadását és a **Farkas Ábrahám** indítványának mellőzését, vagy pedig ha a nagygyűlés a kérdést még elég megvitatottnak nem tartaná, **Zichy Nándor** gróf indítványát fogadja el. — **Viczmány Ödön** szintén hozzájárul a **Zichy Nándor** gróf indítványához. — **Ordódy Lajos**, mint előadó, részletesen taglalja a felszólalók ellenvetéseit és kifejti, hogy a tisztán állami biztosítást nem helyeselheti. A szaktanácskozmány egybehívását nem ajánlja, mert ez csak a kérdés elodázását jelentené. Ha tehát a nagygyűlés a javaslatot elvben helyesli, kéri annak elfogadását és a kormányhoz felterjesztés intézését. — A nagygyűlés az előadói javaslatot elfogadja, anuak a földmivelésügyi miniszterhez való felterjesztését elhatározza és fel fogja kérni a minisztert, hogy a kérdést enquete elé terjesszve, az egész állategészségügynek a kifejtett alapelvek alapján leendő megoldása tekintetében a törvényhozásnál javaslatot tegyen.

Az idő előre haladván, az elnök a tárgyalást délutáni 4 órára halasztotta.

Délután 4 órakor **Desseffy Aurél** gróf újra megnyitván a gyűlést, sorra kerül a napirend harmadik pontja, **Baross Károly** előadása ily czimmal: „Mit kell tennünk, hogy a hadsereg nyersterménybeli szükségletei a gazdák által szállíttassanak?” A hadseregellátási szövet-

vetkezet rendeltetésének és szervezetének részletes ismertetése után, előadása befejezéseül a következő indítványokat terjesztette a nagygyűlés elé:

1. Rendelje el a nagygyűlés a hadseregellátási szövetkezet ügyrendjének az általa nyújtott hitelnek, a szállítások miként való eszközlésének, a szállítandó termények minőségének leírását és sokszorosítását és küldje meg az összes gazdasági egyesületeknek ismertetés és tagjaik közötti terjesztés végett. Közöljön velük egyuttal egy alapszabály-mintát, a melynek alapján

2. hívja fel az összes gazdasági egyesületeket vidéki szövetkezetek alakítására, mely szövetkezetek a következő elvek szerint volnának létesítendőek: a) 100 frt tízévi egyenlő 10 frtos részletben befizetendő üzletrész; b) a szállításokért a kincstárral szemben a szövetkezet felelős, viszont a szövetkezet tagjai, a kik csak az igazgatóság által elfogadott, mind erkölcsileg, mind anyagilag megbízható gazdák lehetnek, az általuk elvállalt szállításokért teljes magánjogi felelősséggel fognak tartozni; c) egyes községek mint ilye-uek is lehetnek tagok, a kisbirtokosok terményeit az előjáróság felelőssége mellett szállíthassák; d) az összes szállításoknál a termelőnek jutott árból 1 százalék vonatik le a szövetkezet részére, melyből $\frac{1}{2}\%$ az ügyviteli költségekre, $\frac{1}{4}\%$ a tartalékalap javára fordítandó, $\frac{1}{4}\%$ pedig a központi szövetkezet javára esik; e) a központi szövetkezetnek jogában áll a vidékiek könyveit bármikor ellenőrizni, szállítmányaikat azonban maguk eszközlik, az előre megállapított területre; idegen területre azonban csakis a központ útján, a melytől mind erkölcsileg, mind pedig kellő biztosíték mellett anyagilag is fognak támogatatni.

3. Hívja fel a nagygyűlés a vidéki gazdasági egyesületek jelenlevő képviselőit, hogy a hadseregellátás kérdését egyesületeikben hozzák napirendre s ők maguk vállalják el az előadói tisztet.

4. Hívja fel a nagygyűlés a gazdaközönség figyelmét a katonaságnak szükséges terménynemek, kivált a rozsnak az ország igen sok alkalmas talaján eszközölhető nagyobb mérvű termelésére.

Baross Károly előadását, a melyben erősen kikelt a magyar gazdaközönségnek a hadsereg-ellátási szövetkezetel szemben eddig tanusított indolenciája ellen, éljenzéssel fogadták.

Friesehof báró a hadseregellátási szövetkezetekbe különösen a kigazdákat kívánja bevonni. — **Perlaky Elek** pártolja a szövetkezetek eszméjét, de a jelenlegi eljárást nem találja célravezetőnek, mert a gazdát hosszabb ideig megkötí, a míg a hadügyminiszternek az ajánlatokra tett válasza visszaérkezik, holott időközben talán sokkal jobb áron adhatná el gabonáját. Meg kellene tehát fordítani a dolgot, hogy a miniszter tegye meg előbb az ajánlatot, hogy a gazdák már eleve tisztában legyenek az árral és szállítandó mennyiségekkel. Ez esetben — úgy véli — a gazdák eddigi indolenciája nagyon csökkenne. — **Bánffy Dezső** báró minden vita nélkül elfogadhatóknak tartja

Baross javaslatait, mert azok mind csak arra vonatkoznak, hogy a hadseregellátási szövetkezetek üdvös intézménye minél szélesebb körökben ismeretessé tétessék. — Andrássy Aladár gróf pártolja báró Friesenhof abbéli óhaját, hogy az intézmény kedvezményeiben a kiscgazdák is részesíttessenek, de egyelőre azoknak a szervezetbe való bevonása igen számos nehézséggel van egybekötve. — Farkas Ábrahám osztozik Perlaky aggodalmaiban. — Baross Károly ez aggályokra megjegyzi, hogy a gazdák előleges bejelentéseik által nem vesztik el szabad rendelkezési jogukat terményeik értékesítésében, mert az egész lekötési idő nem terjed tovább 10 napnál. Figyelmezteti a gazdákat, hogy ne várjanak mindent az államtól, hanem segítsenek önmagukon. A liferánsok nem kérnek semmit az államtól, de ezeket áldoznak, hogy a gazdák törekvéseit megbuktassák. — Széchenyi Imre gróf sokat vár attól az enquéttetől, a melyet a szőnyegen levő kérdés megvitatására legujabban a földmivelésügyi minister hivott egybe. A magyar ember természetében van, hogy ily dolgok nagyon nehezen indulnak nálunk. Előnyös módja volna a reklámnak, ha a szövetkezeti központ kiküldené ügyvivőjét egyes vidéki góczpontokba az eszmének szóbeli uton való propagálására. Ily módon idővel a kiscgazdák bevonásának eszméje vidéki fiókok létesítése által megvalósulhatna. — Ordódy Lajos figyelmeztet arra, hogy az egyesület évi budgetje már ki van merítve és így a javasolt nyomtatványok nagy költségeire nincs fedezet. A határozati javaslat 4. pontját kissé veszedelmes jellegűnek tartja, mert esetleg tultermelést idézhetne elő. — Szentkirályi Ákos megerősíti azt, hogy a gazdáknak eddigelé csak igen homályos fogalmaik vannak ez üdvös intézményről és ennél fogva pártolja gróf Széchenyi Imrének az előszóval tartandó előadásokra vonatkozó indítványát. A költségek fedezéséről esetleg a vidéki gazdasági egyesületek maguk gondoskodnának.

A nagygyűlés végül a határozati javaslatoknak csupán 2. és 3. pontját tette határozatiilag magáévá, míg a másik két ponttól egyelőre eltekintett.

Ezután a választásokra került a sor. Az egyesület elnökévé ismét Dessewffy Aurél gróf, alelnökké Bánffy Dezső báró választott. A végrehajtó bizottság tagjai lettek: gr. Apponyi Albert, Beniczky Gábor, Bujanovich Sándor, Farkas Ábrahám dr., Gál Jenő, György Endre, Gothard Sándor, gr. Károlyi Sándor, Kerkápoly Károly, Kodolány Antal, Máday Izidor, Melczer Gyula, Ordódy Lajos, Rakovszky István, Szabó József, gr. Sztáray Antal, Tarnóczy Gusztáv, Tisza László, Viczmándy Ödön, gr. Zichy Nándor, gr. Andrássy Aladár, gr. Andrássy Manó, gr. Széchenyi Imre és Miklós Ödön.

Szentkirályi Ákos indítványára a nagygyűlés fel fogja hívni a gazdasági egyesületek figyelmét az erdélyi gazdasági egyesület által kiadott népszerű gazdasági füzetekre.

Ezzel a nagygyűlés esti 1/27-kor véget ért és Viczmándy Ödön indítványára a jelenvöltek hálájukat fejezték ki az elnöknek fáradozásáért.

F. É.

A vetések legeltetéséről.

Azon kérdésre, hogy legeltessük-e a buza- és rozs-vetéseinket? a „Gazdasági lapok“ érdekes választ adnak, melyből a következőket vesszük át:

Az idei őszt felette kedvező volt az összes vetemények kifejlődésére. Az ország minden részéből hallottuk panasz-képen említeni, hogy a korai vetések túlbuják és hogy ennek folytán tartani lehet tőle, ha a meleg őszt sokáig tart, hogy a vetések még bujábbak lesznek és ily állapotban kerülnek bele a télbe, a mikor is erősebb, fagy nélküli havazások beálltával, igen könnyen kipálhatnak és elpusztulhatnak.

Azt mondja a gazdák legnagyobb része, ezen segíteni kell — legeltessünk! És legeltetnek is derűre-borúra, itt lóval, ott szarvasmarhával, a legtöbb esetben pedig juhokkal. A kérdés már most az, helyes dolog-e ezen legeltetés vagy sem?

Báró Friesenhof Gergely, a nyittravölgyi gazdasági egyesületnek jeles alelnöke fejtegeti ezt a kérdést és azt mondja, hogy az őszi tulságos fejlődése két irányban történhetik. Lehet a fejlődés tulságos korai, vagyis gyors — és lehet tulságos buja. Előbbi esetben a vetések lehetnek ritkák is és mindennek daczára képesek, ha nagy meleg van, szárba indulni. A szárba-indulás ősszel meglehetősen a ritkaságok közé tartozik; következménye az, hogy az ilyen szárba indult vetés később bekövetkező hideg alkalmával megfagy és tavasszal többé ki nem hajt. Az ilyen szárba indult vetés legeltetését czélszerűnek tartja; ellenben a csupán buja vetéseknek legeltetését nem tartja helyes dolognak és tudunkkal az idei vetések is szárba nem indultak, hanem csak tulságosan elbokrosodtak.

A parasztnak azt szokták mondani, hogy az ily buja vetések tulságosan megerőltetik magukat. A megerőltetés abban áll, hogy tulságos mértékben veszik igénybe a talaj termő erejét, úgy, hogy a rákövetkező vetésre már nem sok marad belőle. Már most B. Friesenhof oda következtet, hogy gazdag és jól kezelt talajban veszély nem fenyegeti a vetést, a mennyiben legfőleg a rákövetkező vetés az, a mely meg fogja érezni a megelőző növénynek buja táplálkozását; ellenben gyenge talajon azon veszély állhat be, hogy — ha a tavasz nem lesz kedvező — a vetések nagyon hátra fognak maradni, miért is azt ajánlja, hogy ilyen gyenge földken látható ily buja vetések tavasszal megfelelő műtrágyákkal felültrágyázzandók; mely felfogást a „Gazdasági lapok“ szerkesztője is teljesen osztja, mert volt oly idő, midőn ősszel igen buják voltak a vetések és tavasszal azután sürün állott a vetés ugyan, de nem volt szem benne; volt nagy szalmatermés, de nem volt nagy szemtermés. Ennél fogva véleménye az, hogy gazdag talajon a buja vetés nem fog hátránnyal járni, ellenben a szegényebb talajon tavasszal segíteni kell.

De visszatérve a legeltetésre, sokan azt mondják, okvetlenül kell legeltetni, mert különben a nagy hó alatt ki fog pállani a vetés. Báró Friesenhof nagyon helyesen meg-

mondotta, hogy mikor czélszerű és szükséges okvetlenül legeltetni. Egyéb esetekben csak akkor legeltetne az ember, ha biztosan tudná, hogy a tél milyen lesz; ha fagyok lesznek, akkor az a buja vetés nagyon jól fogja magát érezni, ha pedig fagy nélküli nagy havak jönnének, mint például 1887—1888-ban, ebben az esetben a buja vetések kipálnak, a mint hogy akkor ki is pállottak igen sok helyen.

Vannak azonban gazdatársaink között, kik szorongatván a takarmány szüksége által is, megnyugtadják lelkiismeretüket és azt mondják, hogy a legeltetés feltétlenül jó és hogy azok a modern okoskodások, miket e tárgyban hallani lehet, alappal nem birnak! Azonban tény, hogy a buza könnyebbé és silányabbá válik, ha legeltetve lesz, azért az idézett lap óva inti a gazdákat, hogy a legeltetéssel az okosság határai között maradjanak. —

A keresztesi czukorrépa-termelésről,

igen érdekes és alapos adatokat olvasunk a „Magyarország” című politikai napilapban és adjuk belőle a következőket:

A keresztesi czukorrépa termelésére ez évben jól trágyázott, kevésbé kötött, lapályos fekvésű agyagtalaj volt használva. A termőréteg mélysége 30 cmtr. A termőföld kiterjedése 10 kat. hold. A czukorrépa előnövénye rozs volt, a czukorrépát Tamásy Péter ur, mint tulajdonos termeltette.

A czukorrépa-termeléshez a talaj következőleg készült elő: az ősszel megugarolt répa-föld folyó évi április hó 26-án lett boronálva; azután szántva, újból boronálva és hengerezve, úgy hogy április 30-án már elvett a répamag vetve és a föld másodszor hengerezve.

A vetés a Kühne-féle sorvetőgéppel eszközöltetett 40 cmtr.-es sortávolsággal. Elvetetett egy holdra 15 kiló mag.

A répa 14 nap múlva már ki volt kelve annyira, hogy a rendek láthatók voltak, a mikor is az első kapálás kezdetét vette — a 13¹/₄ centiméter széles kapákkal; olyanformán, hogy a répasorok mindkét oldalán a föld 5 cmtr.-nyire érintetlenül maradt, nehogy a fiatal növényre föld jutva, növéseben megakadályoztassék. — A kapálásnál — előírás szerint — minden napszamos csak egy sort vett munkába, tőle jobbról is, balról is a szomszéd sorok kapálatlanul maradtak, ezen elhagyott sorok visszajövet vétettek munkába. Az első kapálás tartott május 14—18-ig s felhasználtatott összesen 140 napszám.

A második munkálat alkalmával egyszerre végeztetett a kivágás (ritkítás) a 2-ik kapálásnál olyan formán, hogy a 13¹/₂ cm.-es kapa egy vágással — egy circa 5 cm. hosszú csomót meghagyva — a felesleges répanövények a sorból kivágattak és a sorok között a föld megkapáltatott. Ezen munkálat az első kapálással ellenkező irányban — keresztbe végeztetett. Tartott ezen munka június 8—20-ig s felhasználtatott 210 napszám.

Harmadik munkálat alkalmával az egyezés, egyenkéntezés vagy elvonás végeztetett egyszerre a 3-ik kapálással. Az 5 cm. hosszú csomókból a legjobb kivá-

lasztva, meghagyatott, a többi gyengébb pedig mind kigyomláltatott és a föld a növény körül is gondosan megkapáltatott. — Ezen művelet június 25-től július 5-ig tartott és felhasználtatott összesen 166 napszám.

A negyedik művelet a 4-ik kapálás és töltegetés volt, végeztetett július 17-én 120 napszámmal.

A répaszüret október hó 7-ikétől november 5-ig tartott; a répanak czukortartalma október 8-án 12.9 százaléknak találtatott. A termés 1404.70 klgm, mely a tordai állomásnál át is adatott.

Azon kérdésre, hogy mennyi a tiszta jövedelem, következő számadással felelhetünk:

Bevétel:

1404.70 klg. czukorrépa, 100 kg. à 75	
kr., tehát	1053 frt 52 ¹ / ₂ kr.
50000 kg. levél- és répahulladék 100	
kg. à 20 kr.	125 frt — kr.
49100 kg. répaszelet, 100 kg. à 15 kr.	73 frt 65 kr.
8400 kg. gyári répa-iszap, 100 kg.	
à 15 kr.	12 frt 60 kr.
bevétel összesen	1264 frt 77 ¹ / ₂ kr.

Kiadás:

Vetőmag, — ingyen	— frt — kr.
Trágya, — semmi	— frt — kr.
Fogatos erő, u. m. 2-szeri szántás	60 frt — kr.
„ „ 2-szeri boronálás	8 frt — kr.
„ „ 2-szeri hengerezés	3 frt 40 kr.
„ „ vetés, géppel	12 frt — kr.
Hordás, 105 szekér á 40 kr.	42 frt — kr.
Kézi-erő, u. m. 4-szeri kapálásra felhasznált 636 napszám	203 frt 52 kr.
„ a kiszedéshez felhasznált 1203 ¹ / ₄ napszám	273 frt 87 kr.
Épülettőke kamatja	80 frt — kr.
Üzletviteli költség	30 frt — kr.
Adók és terhek	30 frt — kr.
Üzleti forgó tőkék kamatja	60 frt — kr.
kiadás összesen	802 frt 79 kr.

Mérleg:

Bevétel	1264 frt 77 ¹ / ₂ kr.
Kiadás	802 frt 79 — kr.

tiszta jövedelem 461 frt 98¹/₂ kr.

Tehát egy holdnak tiszta jövedelme 46 frt 19 kr.

Mondhatni a kedvezőtlen időjárás (kétszeri szárazság) daczára is itten elég szép tiszta jövedelem mutatkozik s ha sokan vannak, kik panaszkodnak a felett, miszerint nem sikerült czukorrépa-termelések, úgy hiszem annak egyszerű oka a hanyag művelésben keresendő, mert többen például alig kétszer kapáltak stb. „Ki mint vet, úgy arat!”

El kell ismernünk, hogy a „czukorrépa termelése valóságos áldás mindazon vidékekre nézve, melyeknek a czukorrépa művelésére alkalmas mély rétegű, jó, — nem nedves és köves altalaju — puha földjük

v a n. S miután ilyen természetű és jellegű talaj majdnem minden vidéken található, nagyon kívánatos volna, hogy mennél többen vállalkoznának a cukorrépa termelésére, mert akkor a gazdák vagyoniilag, anyagiilag és szellemileg egyaránt nagy haladást mutatnának.

Keresztes.

Székely Sándor,
gazdatiszt.

A répaszelet

czim alatt a „Földmívelési érdekeink“ hosszabb cikket közöl, melyből kivonatoljuk a következőket:

Időszerű foglalkoznunk ezzel a — nálunk Erdélyben új — takarmánnyal, mely kétségkívül nagyon figyelemre-méltó és hasznavehető, de a mely könnyen kárt okozhat, ha nem tudunk vele bánni, ha természetét nem ismerjük.

Nem szabad első sorban is arról megfeledkezniük, hogy a répaszelet víztartalma igen nagy, körülbelül 92%, szárazanyagában pedig kevés a jó tápláló anyag. Ebből az következik, hogy a szelet mellett még bőven kell etetnünk a z a l a s t a k a r m á n y t, továbbá, hogy a kellő táparány helyreállítása céljából kivált a r a t, o l a j p o g á c s á t stb szintén kell etetnünk. Legjobb, ha tejelő tehenekkel 20 kg.-nál, igás ökrökkel 25—30 kg.-nál és hizókkal 30--40 kg. szeletnél többet nem etetünk. Ily módon a fenti erőtakarmányféllel kiegészítve és kellő elővigyázat mellett, a szelet igen jó takarmány lesz állatainknak, mindenesetre azonban hatása kedvezőbb a hizlalásnál, mintsem a tejelésnél. A bevermelt szelet, ha az jól esik át az erjedésen, szintoly jól emészthető, mint a mily izletes takarmányt képez.

Nem egyszer hallhatni azt, hogy a répaszelet etetése hátrányosnak mutatkozott; de ilyenkor vagy sokkal több szeletet etettek annál, a mennyit említettünk, vagy pedig elegendő szálas- és erőtakarmányt nem adtak. A hiba itt abban keresendő, hogy tulbecsülték a répaszelet takarmányértékét. Néha ez a hátrányos állapot csak abban nyilvánul, hogy az állatok lesoványodnak, vagy tejelésük csökken s a tej minősége is soványabb, zsirtalanabb lesz. De ha ekkor sem vágunk azután idejekorán közbe szálas- és erőtakarmánnyal, még nagyobb baj is kerekedhetik a dologból. Ilyen baj pl. a tehenek elvetélése; más esetben pedig hasmenés áll be, melynek folytán az állat egészen elgyengül, nagyon lesoványodik, sőt el is hullhat. A legnagyobb bekövetkező baj azonban a sejtiszóveti vízkór, a melyet főleg a sok cukorrépát termelő Szászországban igen gyakran észlelhetni s mely igen gyakran kimulással végződik. A tapasztalás azt mutatja, hogy ez a betegség kivált száraz nyarak után és akkor mutatkozik, ha az állatok igen kevés erőtakarmányt kapnak igen sok szelet mellé s kivált ha rosz szénát etetnek, vagy egyáltalán nem adnak az állatoknak szénát. Bőséges szénaetetés nemcsak hogy megakadályozza a bajt, de néha az állatok ki is gyógyulnak. További bajok keletkezhetnek abból, ha a répaszelet megromlik. A gyors elfonnyadás még a legkisebb baj, mert ha még nem nagyobb

mérvű, a szeletet minden nehézség és baj nélkül etethetjük. Nagyobb baj az, ha a szeletet fagyosan kell etetni, mert ilyenkor erős felfuvódásokat, gyakori hasmenést s a vemhes állatoknál elvetélést okoz; a legnagyobb baj pedig, ha a fagyos répát felengedve kell feletetnünk.

Leggyakoribb azonban a bevermelt és besavanyított répaszeletnél a romlás, azért arra kell törekedni, hogy a normális erjedés induljon meg, mert ez a szeletet igen izletessé s az állatoknak is egészségére válóvá teszi. Szintén gondoskodni kell arról, hogy az egész anyag ne penészedjék, a mi pedig könnyen megtörténhetik, ha a szeletet a verem szélein és sarkain nem jól fedjük le és nem takarjuk be szecskával, mert ekkor üregek keletkeznek, a melyek levegőt tartalmaznak.

Az állatokat a roszul erjedt vagy penészes szeletek valószínűleg megmérgezik az által, hogy a vérbe nagyobb mennyiségű abnormis erjedési vagy rothadási anyag jut. Végül megjegyezzük még, miszerint újabb időben Németországban ismételve tapasztalták, hogy huzamosabb időn át eltartott és megromlott répaszelet etetése után egész istálló állománya súlyosan megbetegedett és tönkre is ment.

A felhozott esetekből tehát könnyen levonhatjuk a tanulságokat. A répaszelet olcsó és igen czélszerű takarmány ugyan, de etetése nagy óvatosságot igényel! Lehetőleg kis mennyiségekben használjuk tehát ki, ügyeljünk arra, hogy meg ne romoljon, fagyjon vagy fonynyadjon, a bevermelést a legnagyobb gonddal végezzük, s ha bevermelt szeletet etetünk, a verem kibontásánál alaposan vizsgáljunk meg annak tartalmát. Ha pedig mindezek daczára is azt tapasztaljuk, hogy állataink egészségi állapota kedvezőtlen tüneteket mutat, azonnal változtassuk meg a takarmányt.

A gipsz mint trágyaszor.

Hogy a gipsznek, mint trágyaanyagának helyesen alkalmazva kiváló hatása van, avt a miveltebb népek és gazdák már rég tudják. Főleg a takarmányfélék hálásak iránta; de hüvelyeseink, a cukorrépa, sőt még a szőlő is szereti. Legelőt és rétét kitünően táplál, istállókban és ganéjdombon az értékes trágyaanyagok elillanásának meggátlására szolgál és így kívánatos lenne, hogy minden gazda érdeméhez képest használná. Van azonban egy nagy baj: a trágyagipsz csekély értékű, aránylag nem nehéz portéka lévén, nem bírja meg a hosszú szállítást, mely igen sokszor árát megkértszeresi, kivált ha kisebb mennyiségben szerezzük be az anyagot. Örömmel konstatáljuk, hogy Erdélynek Egeresen (magyar államvasuti állomás, 28 kilométernyire Kolozsvártól) jól vezetett gipszgyára van, mely az építési stb. célokra szánt finomabb anyagon kívül trágyagipszet is bocsát a gazdák rendelkezésére, még pedig nagyon mérsékelt áron, főleg ha egy waggont — 100 metermázsát — rendel meg az illető; mert kisebb mennyiségnél, de legalább 10 metermázsánál (kevesebbet nem adnak) az árak 20%-kal magasabbak. A kiadott árjegyzék szerint egy waggon trá-

gyagipsz Kolozsvár vagy Gyéresen 105 frt; Brassó, Gyulafehérvár, Kis-Kapus, Kocsárd vagy Segesváron 110 frt, Maros-Vásárhely vagy Nagy Szebenben 115 frt, Piskin 120 frt stb; mindenütt a vasuti állomást számítva; kinek egy wagon sok, az legjobban tesz, ha másokkal szövetkezik. A csomagoláshoz szükséges zsákokat vagy Egeresre kell küldeni, vagy onnan lehet darabonként 20 krajczárért kapni; bérmentesen és jó állapotban visszaküldve, a gyár azokat 15 krajczárjával visszaváltja. A megrendelések az egeresi gipszgyár központi irodájába: Kramer Tivadar és társa, Budapest VII, kerepesi-ut 34. szám intézendők, hol mindenki a bővebb felvilágosítást is készséggel megkapja.

Hogy a gipsz használata tényleg nálunk is terjed és alkalmazása mennyi előnnyel jár, erre nézve legczélszerűbb lesz ismert és tekintélyes gazdatársak véleményét közölni u. m.

Báró Jósika Gábor, Szamosfalva: a trágyagipsz 30 hold luczernára alkalmaztatott; az első kaszálása szépen sikerült. $\frac{2}{3}$ -részrel többet adott, mint a megelőző évben. 100 forint értékű trágyagipsz 150 forint értékű termelési többletet adott. —

Balla Pál, Mező-Záh: Az egeresi trágyagipsz luczerna-vetésen lett alkalmazva, folyton száraz idő volt, de azért az első kaszáláson igen szép eredmény látszott. Egy harmincz holdas luczernán 100 frt egeresi trágyagipsz biztos 120—150 frt takarmány-értékkel többet adott az azelőtti termésnél. —

Gróf Bánffy György, Bánfi-Hunyad: Az egeresi trágyagipsz vizenyösebb rétre és löherére alkalmaztatott. Az időjárás száraz, a gipsztrágyának nem volt alkalmas.

A termelési eredmény mindenestre nagyobb 20%-nál és 100 frt értékű egeresi trágyagipsz után 130 frt termelési többletet éretett el. —

Gróf Teleki Arvéd, Tants: Az egeresi trágyagipsz az istállóban felszórattott, hol a levegőt javította. —

— Reméljük, hogy e névsor napról-napra gyarapodni fog és a cukorrépatermeléssel karöltve szerepre jut a belterjes gazdálkodás egyik főtényezője: a gipsz is. —

A kaucsukcsövek gondozása.

A bor lefejtésére használt kaucsukcsövek a pinczeltárnak meglehetősen drága részét képezik s ezért gondozásukra szorgos figyelem fordítandó. Először is, soha sem szabad e csöveket a földön huzni, hanem mindig felemelve kell vinni. Használat alkalmával lehetőleg mindig nagy átmérőjű köriv alakot adjunk neki, használat után pedig minden megtörés nélkül lehetőleg nagy gyűrű-alakban helyezük el, különben könnyen megreped. Ez a repedés néha oly csekély, hogy szabad szemmel nem is lehet észrevenni, idővel azonban a repedés nagyobb lesz s ugy a bornak pocsékolását, mint a csövek gyors elkopását vonja maga után. Egy sajátságos, eddig egészen még fel nem derített vegyfolyamat következtében idővel még a legjobban

vulkanizált kaucsukcsövek is kemények és törékenyek lesznek, még pedig annál gyorsabban, minél nagyobb hidegnek vannak kitéve; oly helyre tegyük tehát őket, hol a hőmérsék ingadozik. A használat után azonnal ki kell tisztítani a csöveket olyformán, hogy azokat tiszta vízzel többször kiöblögtetjük, azután a vizet kicsepegtetjük, a csövet a leírt módon elrakjuk. Ily módon nem lesz szükség a különben nagyon használt hengeralaku kefékre, melyek a cső belsejét ledörzsölik s azt gyorsan elkoptatják. Ha pedig használat után nem tisztítják meg a csövet azonnal, a bor rászárad és fészket képez ki különféle penészgombáknak, melyek később a csövön keresztül eresztett bornak is árthatnak. Czélszerű a vízzel kiöblögtetett csövet egy hengeralaku szivacsnak áthuzása által belülről lehetőleg kiszáritani, mert rendszeren a kaucsuk igen könnyen penészedik. Ha egyszer benn van a penész a csőben, a tiszta vízzel való öblögtetés nem sokat használ neki, hanem a gomba elpusztítására forró vizet vagy gőzt kell alkalmazni. A forró vízzel való tisztogatás igen hosszadalmas; egyszerűbb a csövet, ha lehet, a gőzgép csapjára alkalmazva a kitóduló gőzzel kifuvatni s azután friss vízzel újra kiöblíteni. (Sz. b. és g. lap)

Havat a gyümölcsfák tövébe!

Nálunk nincs ugyan igen szokásban; de előbb-utóbb reá fog vezetni a józan gondolkodás, hogy a téli havat a gyümölcsfák javára is felhasználjuk. Általános ugyanis a panasz, hogy a korábbi gyümölcsnemek virágzása a tavaszi szeszélyes időjárás és utófagyokkal majdnem egyidőre esik, s így megrontván a virágzást, termést sem várhatunk. Hányszor szoktunk ily esetben felsohajtani, hogy bárcsak még ne virágzott volna, de arra egyikünk sem gondolt, hogy a gyümölcsfa virágzását a hó által késleltetni is lehet. Az eljárás nagyon egyszerű, a siker pedig biztos lévén, minden termelőnek jó lélekkel ajánlhatjuk. Addig, míg a föld fagya engedi, minden gyümölcsfának töve körül a földet a felső gyökerekig kiássuk s az így képződött mélyedést már első alkalom adtával hóval keményen megtömjük, hogy így a hó részben a gyökereket is közvetlenül érhesse. Már most a letaposódott havat a kihányt földdel újból befedjük s készeu van a virágzás késleltetése. Ezen eljárásnak utég azon hathatós jó oldala van, hogy a lassanként olvadó hó mélyen beivódik a földbe s a gyökereket az eshetőleges szárazságban hathatósan táplálja. (H. K.)

Mikor ássunk gödröt a gyümölcsfa részére?

Elvégződtek a szorgos őszi munkák, ma már a gazdának legfőbb gondját állatjainak helyes takarmányozása képezi s a hosszú téli estéken olykor-olykor reá gondol a tavaszi teendőkre és így a gyümölcsfaültetésre is. Ha azonban tavasszal gyümölcsfát akarunk ültetni, akkor ássuk meg a gödröket még ősszel, vagy ha elfelejtettük volna azt, akkor mihelyt a fagy engedi, még télen. Lehetnek többen, kik ezt felesleges gondoskodásnak hiszik, pedig nagyon csalódhatnak. Ha a gödröt még ősszel felássuk, télen át az esővíz és

hólé bőven ellátja nedvességgel az altalaját, a fagy pedig megporhanyítja, megtermékenyíti azt. Hogy milyen nagy legyen a gyümölcsfa részére ásandó gödör, erre nézve azt a tanácsot adhatjuk, hogy minél nagyobb, annál jobb. Minél nagyobb gödröt ásunk, annál inkább meglazítja, megtermékenyíti a tél fagya a gyökerek ágát. Fialat ojtványok részére elégséges az 1 méternyi szélességű is Bár, minden ember azt hiszi, hogy ért a gyümölcsfa-gödör ásásához, mindazonáltal nem tartjuk fölöslegesnek a figyelmeztetést, hogy az első ásónyom földjét rakassuk a gödör egyik, a mélyebb helyről kerülő földet pedig a gödör másik oldalára oly ezélből, hogy a fa ültetésekor az első ásónyomnyi mélységből kiásott, már megmunkált és a gödör egyik oldalára külön rakott földet tegyük alul, közvetlen a gyökerekre és a másik oldalra felhalmozott földet használjuk csak tölteleknek. Ez nem theoria, ez egy gyakorlati fogás, melyet egy gyümölcstechnésztőnek sem szabad mellőzni.

(F. L.)

Olesó naptárak.

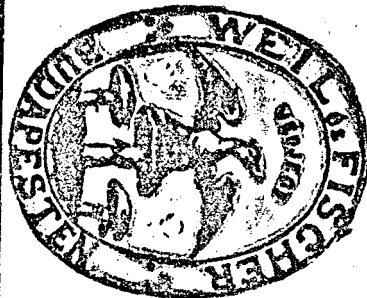
Az „Erdélyi képes naptár“ 31-ik évfolyama jelent meg Stein János kolozsvári könyvkereskedő kiadásában. A rendes naptári részen kívül sok hasznos tudnivalót is hoz; a vásárok hibátlan közlésére pedig kiváló gondot fordít. Mulattató része változatos és élénk, nyg hogy a 23 képpel ellátott és 30 krajczárért kapható naptárt melegen ajánlhatjuk t. olvasóink figyelmébe.

Ugyanazon cég „Irodai fali naptár“ kiadványa szintén elismerést érdemel tetszetős krállitásáért és gyakorlati tartalmáért, a mennyiben a szokottakon kívül a zónatarifa, sorshuzások és távirati díjszabályok is fel vannak véve, ára a fali naptárnak szintén 30 krajczár.

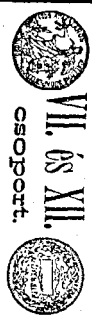
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Ügynökök megfelelő %-ban részesülnek.

VII. és XII. OSOPORT.
Uj iparüg megbonosítása, hulladékok és melléktermékek czélszerű értékesítése, nagyban termelés és versenyképességre.

FISCHER és HILDBERG
ezelőtt Weil és Fischer
Vegyszézi kátrány-termékek, karbolsav karbolsavas mesz, karbol-oleum, kőföldellomozás facement-tetőzés
GYÁRA.
Budapest, Kilió sorokszári-út 9807

CARBOL-OLEUM

legolcsóbb díobarna színű fatelítő sze zsindeleytelőkre, keztelésekre és garadási es közökre, melynek használata folytán elpus títátabban tartósságot nyer a fa, a mázók akárti végezheti.
A carbol-oleum ára:
hordókban 100-200 kgrmíg... 17 kr
100 kgr. kisebb edényekben... 19 >
5-10 kgr. próbaküldemények... 22 >
bádo szelenezében... 22 >
Ajánlja egyszerűmnd vörös, zold és pala barna kátrány-festéket zsindeleytelők mázolására
gyárlmányokról árjegyzéket és használati utasítá sokat ingyen és bérmentve küldenek.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köb-méter tüzifa	1 kiló marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	november 30	métermázsa	838	—	765	623	743	503	—	—	—	—
Brassó	november 22	hektoliter	620	380	400	460	260	380	170	80	260	40
Deés	november 26	"	740	640	560	—	300	480	380	210	280	28
Fogarás	november 11	"	600	530	350	—	220	400	250	130	200	32
Gyula-Fehérvár	november 23	"	550	525	450	—	275	325	250	180	230	31
Kézdi-Vásárhely	november 29	"	610	—	390	380	246	390	350	90	220	28
Kolozsvár	november 28	métermázsa	800	—	680	—	620	440	350	180	300	38
Maros-Vásárhely	november 28	"	780	735	735	—	600	455	300	200	280	32
Nagy-Szeben	november 29	hektoliter	570	450	460	—	250	370	170	120	350	36
Nagy-Várad	november 26	"	580	480	460	235	245	268	280	170	320	48
Sepsi-Szt.-György	november 25	"	590	550	420	350	240	360	400	150	150	32
Szász-Régen	november 28	"	575	480	415	360	235	380	280	190	260	28
Torda	november 23	"	575	450	450	350	250	325	300	30	225	32